

בס"ד, עש"ק, לסדר "אל פתח אהל מועד", תזריע, תשפ"ד

"מי מפחד משבת הגדול?"

"אולי נאכל בחדר המדרגות" – יש מקום לפתוח שם שלחן גדול?

בעלת הבית דחתה הצעה זו באומרה שעיקר מצות הדלקת נרות הינה במקום האכילה (עיין משנ"ב רס"ג ס"ק ט"ו וסימן רע"ג ז' ובמשנ"ב שם) ואין סיבה לוותר על קיום המצוה כהלכתה ובחדר המדרגות יש גלאי אש רגיש, ואין אפשרות להעמיד שם נרות שבת (טעם שתקף גם בגינה!). ומה עוד שחדר המדרגות מיועד למעבר עוברים ושבים שיקפידו (ובצדק!) על חסימת המעבר.

לבסוף הוחלט לאכול מעט פת בתחילת הסעודה – במרפסת הצמודה לסלון, נרות שבת נראים ממנה ואף השולחן הערוך יראה לעיניהם ולאחר אכילת הפת ינערו בגדיהם מן החמץ וימשיכו באכילת הסעודה ליד השלחן – ללא פת.

הבקי שבחבורה תמה והרי אם "מושכים ידיהם מן הפת" שאר הסעודה איננה נמשכת אחר תחילתה ויש לברך על כל מאכל בפני עצמו (שו"ע קע"ז ב')?

הלמדן השיב לו: "במה דברים אמורים כשמושך ידו מהפת מחמת שביעתו, אבל כאשר ממשיך לאכול לשובע נפשו אף ממאכלים אחרים, הרי זה המשיך הסעודה כהלכתה" (שו"ת עמק התשובה ה' כ"ז ועיי"ש ראיותו מאכילת ק"פ אחר המצה).

כיצד נהגו למעשה? לא נודע עד סגירת הגליון, אולם היה מי שלחש שכיון 'שהכל היה פתוח' הם שמו לב שהמשפחה המקפידה על דקדוקי ההלכה והמנהג, זימרה זמירות שבת רק לאחר על הסעודה – ותמה האם יש מקור להנהגתם? (עיין משנ"ב רפ"ט ס"ק ה').

חודש טוב! ויקויים בנו במהרה: "וכימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"

"ההורים, הילדים, הנכדים, כולם ב"ה באים לשבת הגדול – הסלון כבר נקי לפסח – היכן נאכל סעודות השבת (כולל סעודה שלישית – כמובן) עם חלות חמץ – הפירורים יתפזרו לכל עבר..."?

כבר מר"ח הם התחבטו בבעיה זו. היה מי שהציע לאכול מצה מטוגנת (כשרה לפסח) שברכתה "המוציא" (שבת הלוי ז, כ"ז, וע"ע יבי"א ו' ל"ט), אולם רבו האומרים שמצות אוכלים בפסח, בשבת לפני פסח – "עונג שבת" בחלות מובחרות!

היה מי שהציע שיאכלו את כל הסעודה "בגינה הציבורית" הסמוכה לבית, שיש בה גם ברז (שמימיו אינם זורמים ישירות על הצמחים) ויוכלו ליטול ידיים סמוך למקום האכילה.

אולם נימוקים כבדי משקל הסירו הצעה זו:

א. הלכה היא שהאוכל בשוק פסול לעדות (קידושין מ:), ונחשב מכלל ה"בזויין" (שו"ע חו"מ ל"ד סעיף יח), ואף שרבים אוכלים כיום במסעדות כששולחנות האכילה חוסמים את המדרכות – לא רצו בני המשפחה להכניס עצמם לספיקות מעין אלו ומה עוד שאחד מהם היה בתפקיד "ע"ד בבית דין!

ב. ביום יהיה מאד חם לאכול בגינה ואין זה "עונג שבת"!

ג. בגינה יש דשא, ו"טוב להחמיר לא לאכול בגינות אם ישתמש שם עם מים, דבקושי יש ליהרר שלא יפלו שם מים" (רמ"א של"ו ג'). ובודאי שאין ליטול ידיים על הצמחים (שו"ע שם)¹.

¹ ובמקום יתהווה בוך מהמים, לכאורה יש לחוש גם משום גיבול – עיין משנ"ב שכ"א ס"ק נ"ז.